

Mladá veda

Young Science

Modern wooden buildings in Slovakia and abroad
Vplyv prijatých protipandemických opatrení
na mobilitu obyvateľov v Slovenskej republike
Systémové prvky druhošancového vzdelávania

Mladá veda

Young Science

MEDZINÁRODNÝ VEDECKÝ ČASOPIS MLADÁ VEDA / YOUNG SCIENCE

Číslo 1, ročník 9., vydané v marci 2021

ISSN 1339-3189

Kontakt: info@mladaveda.sk, tel.: +421 908 546 716, www.mladaveda.sk

Fotografia na obálke: Jar v Prešove. © Branislav A. Švorc, foto.branisko.at

REDAKČNÁ RADA

doc. Ing. Peter Adamišín, PhD. (Katedra environmentálneho manažmentu, Prešovská univerzita, Prešov)

doc. Dr. Pavel Chromý, PhD. (Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Univerzita Karlova, Praha)

prof. Dr. Paul Robert Magocsi (Chair of Ukrainian Studies, University of Toronto; Royal Society of Canada)

Ing. Lucia Mikušová, PhD. (Ústav biochémie, výživy a ochrany zdravia, Slovenská technická univerzita, Bratislava)

doc. Ing. Peter Skok, CSc. (Ekomos s. r. o., Prešov)

prof. Ing. Róbert Štefko, Ph.D. (Katedra marketingu a medzinárodného obchodu, Prešovská univerzita, Prešov)

prof. PhDr. Peter Švorc, CSc., predseda (Inštitút histórie, Prešovská univerzita, Prešov)

doc. Ing. Petr Tománek, CSc. (Katedra veřejné ekonomiky, Vysoká škola báňská - Technická univerzita, Ostrava)

REDAKCIA

PhDr. Magdaléna Keresztesová, PhD. (Fakulta stredoeurópskych štúdií UKF, Nitra)

Mgr. Martin Hajduk, PhD. (Inštitút histórie, Prešovská univerzita, Prešov)

RNDr. Richard Nikischer, Ph.D. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Praha)

Mgr. Branislav A. Švorc, PhD., šéfredaktor (Vydavateľstvo UNIVERSUM, Prešov)

PhDr. Veronika Trstianska, PhD. (Ústav stredoeurópskych jazykov a kultúr FSŠ UKF, Nitra)

Mgr. Veronika Zuskáčová (Geografický ústav, Masarykova univerzita, Brno)

VYDAVATEĽ

Vydavateľstvo UNIVERSUM, spol. s r. o.

www.universum-eu.sk

Javorinská 26, 080 01 Prešov

Slovenská republika

© Mladá veda / Young Science. Akékoľvek šírenie a rozmnožovanie textu, fotografií, údajov a iných informácií je možné len s písomným povolením redakcie.

VÝKONY CESTOVNÉHO RUCHU V RÁMCI ŽILINSKÉHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA V RÁMCI VYBRANÝCH UKAZOVATEĽOV

PERFORMANCE OF TOURISM WITHIN THE FRAMEWORK OF THE ŽILINA
AUTONOMOUS REGION WITHIN THE FRAMEWORK OF SELECTED INDICATORS

Kristína Šambronská¹

Autorka pôsobí ako odborná asistentka na Katedre turizmu a hotelového manažmentu, Fakulty manažmentu Prešovskej univerzity v Prešove. V rámci svojho výskumu sa venuje problematike kvality, mestskému turizmu a medzinárodnému turizmu.

The author act as research assistant at the Department of tourism and hotel management, Faculty of Management, University of Prešov. In her research work she deals with problems of hotel performance, hospitality and tourist guide.

Abstract

The potential of tourism can, in the case of its proper management and cooperation of entities in tourism, accelerate the development of multilateral use of the region. The Žilina self-governing region is a region of Slovakia that has the potential to develop both natural and cultural tourism, it has spa facilities and a UNESCO World Heritage Site. The aim of the study is to evaluate the development and performance of tourism in the Žilina self-governing region before the Covid-19 pandemic on the basis of selected statistical indicators. From the analyzed performance through selected indicators of tourism, it can be stated that despite certain fluctuations, the development of tourism in the examined region progressed before the outbreak of the pandemic.

Key words: tourism, performances of tourism, overnight stays, visitors

Abstrakt

Potenciál cestovného ruchu môže v prípade jeho správneho riadenia a spolupráce subjektov v cestovnom ruchu zrýchliť rozvoj mnohostranného využitia regiónu. Žilinský samosprávny kraj je regiónom Slovenska, ktorý má potenciál rozvoja cestovného ruchu ako prírodného tak kultúrneho, disponuje kúpeľnými zariadeniami a v jeho území sa nachádza aj pamiatka UNESCO. Cieľom štúdie je vyhodnotiť vývoj a výkony cestovného ruchu v Žilinskom

¹ Adresa pracoviska: Ing. Kristína Šambronská, PhD., Katedra turizmu a hotelového manažmentu, Fakulta manažmentu, Prešovská univerzita, Konštantínova 16, 080 01 Prešov
E-mail: kristina.sambronska@unipo.sk

samosprávnom kraji pred pandémiou Covid-19 na základe vybraných štatistických ukazovateľov. Z analyzovaných výkonov prostredníctvom vybraných ukazovateľov cestovného ruchu je možné konštatovať, že napriek istým výkyvom rozvoj cestovného ruchu v skúmanom kraji pred vypuknutím pandémie napredoval.

Kľúčové slová: cestovný ruch, výkony cestovného ruchu, prenocovania, návštevníci

Úvod

Cestovný ruch je dôležitý rozvojový nástroj, ktorý poskytuje hospodársky, sociálny a politický rozvoj v regióne. Môže byť nástrojom znižovania chudoby, ako aj prvkom, ktorý eliminuje regionálne disparity s pozitívnymi účinkami na hospodársky, kultúrny ako aj sociálny rozvoj oblasti. Nie menej je dôležitá jeho environmentálna povaha, ktorá môže byť opätovne s pozitívnym alebo negatívnym efektom. Všetko závisí od správneho riadenia a smerovania cestovného ruchu v rámci vybraného regiónu. Vízia rozvoja cestovného ruchu v regióne musí byť výsledkom spolupráce subjektov, ktoré sa v regióne nachádzajú a musí byť rozpracovaná na dlhodobé obdobie. Nie menej dôležitým, v takomto prípade, je aj vymedzenie regiónu. Aktuálne vývoj cestovného ruchu, celosvetovo, zabrzдила pandémia Covid-19. Cestovný ruch je vystavený na jednej strane ohromným finančným stratám, no na druhej strane je jasné, že po prekonaní pandémie bude potrebné byť pripravený s modernými ponukami a nadviazať na pred pandemické obdobie. Mnohé regióny, podniky cestovného ruchu ako aj organizácie cestovného ruchu vstúpili do moderného sveta elektronizácie, aby ostali v spojení s ich cieľovými, vernými, segmentami. To je možné hodnotiť ako prínos aj pre budúci rozvoj cestovného ruchu a to nielen v rámci regiónov.

Regionálne usporiadanie Slovenska od 2. svetovej vojny

V období obnovovania ČSR nastala nezhoda medzi komunistickým a demokratickým prúdom v otázke nastavenia správneho systému v štáte. Komunistický prevrat v roku 1948 znamenal zavedenie centralistického systému riadenia. K nemu bolo potrebné vytvoriť a následne prijať aj primeraný model regionálneho usporiadania. Základom nového systému bola jednotka kraja. Krajský systém bol zavedený zákonom č. 280/1948 Zb. o krajskom zriadení, ktorý vytvoril národné výbory krajského stupňa (Mikuš 2018).

Jednotka kraja bola definovaná ako územná administratívno-správna jednotka, ktorá je väčšia ako okres (Kačala, Pisarčíková 2003). Politika Komunistickej strany Československa zasiahla do ekonomického, hospodárskeho a sociálneho systému až na úroveň okresov, obcí a jednotlivých podnikov štátu (Kováč 2007).

Forma krajského zriadenia aj s pravidlami systému platili do prijatia Ústavného zákona č. 100/1960 Zb.. Zmenil sa aj oficiálny názov štátu na Československú socialistickú republiku (ČSSR). Nezmenenú podobu si udržala organizácia najvyšších orgánov. Zmeny krajského riadenia nastali Zákom č. 36/1960 Zb. o územnom členení štátu, ktorý sa dobovo označuje ako redukčný zákon. Znamenalo to zníženie počtu správnych jednotiek z pôvodných 19 na 10. V podmienkach Slovenska išlo o redukciu zo šiestich na tri kraje s cieľom vytvorenia jednoduchšie ovládateľného systému. Od nadobudnutia účinnosti zákona bolo Slovensko rozdelené na Západoslovenský (sídlo v Bratislave), Stredoslovenský (sídlo v Banskej

Bystrici) a Východoslovenský kraj (sídlo v Košiciach). Vznik modelu vyplýva zo zlúčenia predchádzajúcich územných jednotiek:

- Západoslovenský kraj v sebe spájal Bratislavský a Nitriansky kraj s výnimkou okresu Prievidza,
- Stredoslovenský kraj – spojenie Hornej Nitry, Žilinského a Banskobystrického kraja,
- Východoslovenský kraj – spojenie Prešovského a Košického kraja (Mikuš 2018).

Prijatím Zákona o československej federácii (október 1968) skutočná samospráva na Slovensku neexistovala (Kováč 2007). Ďalšou zmenou v štátnom zriadení a regionálnej správe bolo priradenie hlavného mesta Bratislavy k trom jestvujúcim krajom. V oblastnej správe sa tak vytvoril model tri plus jeden. Tento ako pomerne stabilná zložka vo výstavbe verejnej správy prežil až do spoločenských a politických zmien na konci osemdesiatych rokov (Mikuš 2018).

Spoločnosť bola po roku 1989 nútená riešiť niekoľko naliehavých úloh. Medzi najzávažnejšie a najurgentnejšie patrili po páde komunistickej diktatúry vytvorenie demokratického systému, vyriešení štátno-právneho postavenia Slovenska a prebudovanie direktívneho plánovania hospodárstva na trhové (Čaplovič a kol. 2000). Model 3+1 bol pokladaný za pozostatok minulosti. Bol dočasne anulovaný a nahradený novým mechanizmom. Z pôvodného trojstupňového modelu (kraj, okres, obec) vzniklo dvojstupňové zriadenie. Okresy ako vyššia časť zostala rovnaká. Na prvom stupni, pozostávajúceho z obcí, bolo vytvorených 121 územných obvodov. Tieto vznikli na základe Nariadenia vlády SR č. 548/1990 Zb. (Mikuš 2018).

Slovenská republika, ako samostatný štát, v roku 1993 prevzala na seba zákony a medzinárodné záväzky (Kováč 2007). Samotný proces územnej reformy bol komplikovaný a náročný. Vzhľadom na to, že model 3+1 Vyšších územných celkov bol zamietnutý, na politickej scéne sa diskutovalo o usporiadaní Slovenska, pričom bolo predložených niekoľko návrhov. Tie počítali s ôsmimi resp. dvanástimi krajmami (Machyniak 2018). Z Vyšších územných celkov boli vytvorené samosprávne kraje zákonom č. 302/2001 Z. z. o samospráve. Ich pôsobnosť podstatne rozšíril Zákon č. 416/2001 o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na VÚC. Od januára 2002 tvorilo samosprávu osem VÚC (MV SR 2007).

Modernizácia, ako taká, dávala podnet pre rozvoj cestovného ruchu nielen na Slovensku ale aj vo svete. Postupne došlo k vytvoreniu jednotnej štruktúry pre spoločnosť na národnej či medzinárodnej úrovni, známej ako spoločná nomenklatúra územných jednotiek pre štatistické údaje - klasifikácia NUTS (Nomenclature des unités territoriales statistiques). Podstata klasifikácie NUTS stojí na hierarchickom triedení regiónov. Skladá sa z 5 regiónov, pričom úrovne NUTS I, NUTS II a NUTS III sa spájajú s regionálnou a NUTS IV (LAU 1) a NUTS V (LAU 2) sa spájajú s lokálnou úrovňou. Klasifikácia nezohľadňuje klasické delenia regiónov, logické pravidlá regionalizácie, heterogénne a neporovnateľné regióny, a preto je podľa kritikov z odborných kruhov nevhodná na obojstranné porovnávanie (Sloboda 2014). NUTS má právny základ vychádzajúci z nariadenia Európskeho parlamentu a Rady č. 1059/2003. Dôvodom jeho úpravy bolo rozšírenie EÚ o nových členov. Stavebnými kameňmi pre klasifikáciu NUTS sú národné orgány tvorené mestami a obcami EÚ (Kołodziejski 2020).

Aktuálne sa médiami ozvali informácie (napríklad denník Pravda), ktoré avizovali zvažovanie návratu k pôvodnému rozdeleniu krajov na Východné, Stredné a Západné Slovenskou. Politici a experti čoraz častejšie hovorili o prehodnotení miery centralizácie a decentralizácie, prípadne o novom vymedzení pôsobností medzi štátom a samosprávou. Niektoré politické zoskupenia presadzujú zrušenie regionálnej samosprávy alebo jej minimalizovanie (3 samosprávne kraje + Bratislava). Na politickej scény zazneli aj hlasy s víziou budovania malého štátu s minimom ministerstiev, pričom rozhodujúci vplyv by bol na strane komunálnej politiky (vzor švajčiarske kantóny) (Cicner 2016). Aktuálne však túto problematiku prekrýva zlá situácia súvisiaca s pandemiou Covid-19, ktorá vtisla regionálnemu deleniu Slovenska úplne iný charakter – delenie okresov podľa stupňa vývoja pandémie.

Žilinský samosprávny kraj a jeho potenciál pre rozvoj cestovného ruchu

Žilinský samosprávny kraj administratívne pozostáva z piatich regiónov, jedenástich okresov, devätnástich miest a 296 obcí. Okresnými mestami sú Bytča, Čadca, Dolný Kubín, Kysucké Nové Mesto, Liptovský Mikuláš, Martin, Námestovo, Ružomberok, Turčianske Teplice, Tvrdošín a Žilina. Výhodná strategická poloha kraja, leží na severozápade Slovenska, z neho vytvára významný dopravný uzol, ktorým vedú hlavné koridory medzinárodnej cestnej, železničnej a leteckej dopravy.

V rámci Žilinského samosprávneho kraja je päť regiónov:

- **Horné Považie** - predstavuje tretí najväčší región zo všetkých ôsmich samosprávnych krajov (Slovakregion 2016). Horné Považie disponuje 216 nehnuteľnými a 192 hnuteľnými kultúrnymi pamiatkami. Dominantami regiónu sú jednoznačne početné hrady a pamiatky v kraji, medzi ktoré patria renesančný kaštieľ v Bytči, hrad Strečno, Budatínsky zámok, mestské zóny v Bytči a v Rajci, drevené zrubové domy v Čičmanoch, zdobené ľudovými ornamentmi. K jeho atraktivite prispievajú kúpele v Rajeckých Tepliciach, rodisko Juraja Jánošíka v Terchovej a tiež prírodný skalný unikát v obci Súľov (ŽSK 2016). Obec Rajecká Lesná je známa slovenským betlehemom, ktorý je unikátnym dielom rezbára Jozefa Pekaru (Lahucky 2018),
- **Kysuce** - ponúkajú jedinečnú scenériu originálnych prírodných, kultúrnych a historických zaujímavostí. Turisticky vyhľadávanými sú skanzen Múzeum kysuckej dediny vo Vychylovke s jedinou historickou úvratňovou železnicou v Európe a orlojom v Starej Bystrici známym ako najväčšia drevená socha na Slovensku (ŽSK 2016a),
- **Liptov** - vodná nádrž Liptovská Mara je vhodná na rekreáciu a prevádzkovanie vodných športov. Kúpele Lúčky, Korytnica a Ľubochňa disponujú kvalitnými minerálnymi prameňmi. Územie tohto regiónu má svojráznu ľudovú architektúru (Slovakregion 2016a). V regióne Liptov sa nachádza 249 nehnuteľných a 479 hnuteľných chránených pamiatok. Termálne kúpaliská sú v obciach Bešeňová a Liptovský Ján. Múzeum liptovskej dediny v Pribyline a folklórny festival vo Východnej sú nielen slovenským, ale aj svetovým unikátom. Podzemný svet otvára návštevníkom Demänovská jaskyňa slobody a Demänovská ľadová jaskyňa (ŽSK 2016b). Dominantou regiónu, zapísanou do zoznamu svetového kultúrneho dedičstva UNESCO, je rezervácia ľudovej architektúry Vlkošinec. Obec je skanzenom s pôvodnými drevenými domami. Je to najzachovalejšia, najkompletnejšia a

najväčšia z pôvodných ľudových dedín na celom území Slovenska s rozlohou viac ako 700 hektárov (Szabo 2020).

- Orava - nachádza sa tu Babia hora (obec Oravská Polhora), ktorá je najsevernejším bodom samosprávneho kraja. Bohatstvom regiónu sú Múzeum oravskej dediny v Zuberici, drevené kostoly v Tvrdošine, Leštínach, Istebnom a zachované ľudové tradície v obci Zázrivá (Slovakregion 2016b). Národnou kultúrnou pamiatkou je Oravský hrad. V regióne sa nachádza skanzen ľudovej architektúry v Podbieli (72 zrubových domov), historický cintorín a kolonádový most v Dolnom Kubíne. Medzi najnavštevovanejšie patria prírodné strediská Oravice, Oravská priehrada a Roháče, kde sú ideálne podmienky pre letné i zimné športy. Región ponúka bohatú sieť cykloturistických trás (Oravská magistrála, Terchovská magistrála) (ŽSK 2016c).

- Turiec – v meste Martin je prepojená história s národnými kultúrnymi pamiatkami ako Matica slovenská, Etnografické múzeum, Slovenská národná knižnica a Divadlo SNP. Z prírodných krás vyniká Šútovský vodopád, Blatnický hrad a Znievsky hrad. Pamiatkou je kláštor premonštrátov v Kláštore pod Znievom, anglický park a kaštieľ v Turčianskej Štiavničke a kaštieľ s parkom v Mošovciach (Slovakregion 2016c). V regióne sa nachádza 231 nehnuteľných a 222 hnuteľných kultúrnych pamiatok so zručnosťou hradu Sklabinia a šľachtickými sídlami v obciach Mošovce, Necpaly, Slovenské Pravno, Diviaky a pod. Martinské hole a Jasenská dolina ponúkajú jedinečné prírodné podmienky pre zimné športy. Región je zdrojom minerálnych vôd (Budiš, Fatra). Turčianske Teplice patria k najstarším kúpeľným mestám na Slovensku (ŽSK 2016d).

Na území Žilinského samosprávneho kraja sa nachádzajú štyri národné parky (Vysoké a Nízke Tatry, Veľká a Malá Fatra), štyri chránené krajinné oblasti, tridsaťdeväť prírodných pamiatok, šesťdesiatdva národných prírodných rezervácií a deväť chránených prírodných pamiatok (ŽSK 2018). Je to kraj vhodný ako na turistiku, tak na lyžiarske pobyty.

Pôsobia tu oblastné a krajské organizácie cestovného ruchu napr.: OOCR Malá Fatra, OOCR Rajecká dolina, KOČR Žilinský turistický kraj, OOCR Región Liptov (ŽSK 2016e).

Metódy

Cieľom štúdie je vyhodnotiť vývoj a výkony cestovného ruchu v Žilinskom samosprávnom kraji pred pandémiou Covid-19 na základe vybraných štatistických ukazovateľov.

Prostredníctvom metódy analýzy sekundárnych dát boli analyzované údaje zo zdrojov Štatistického úradu SR. Porovnaním vybraných štatistických ukazovateľov je v štúdiu prezentovaný stav štatistických ukazovateľov v odvetví cestovného ruchu za sledované obdobie pätnástich rokov (od roku 2004 do roku 2019).

Štúdia vyhodnocuje vybrané relevantné štatistické ukazovatele na príklade: ubytovacích zariadení, dĺžky prenocovania (lôžka) a v počte návštevníkov.

Pre vyhodnotenie vývoja cestovného ruchu v Žilinskom samosprávnom kraji boli stanovené hypotézy:

Hypotéza č. 1: Predpokladáme, že s rastúcim počtom návštevníkov dochádzalo v sledovanom období k rastu počtu ubytovacích zariadení v Žilinskom samosprávnom kraji.

Hypotéza č. 2: Predpokladáme, že s rastúcim počtom prenocovaní dochádzalo v sledovanom období k rastu počtu ubytovacích zariadení v Žilinskom samosprávnom kraji.

V štúdiu boli použité metódy regresnej analýzy, korelačnej analýzy - Pearsonovho korelačného koeficientu. Všeobecný tvar regresnej funkcie má nasledujúci tvar: $y = \beta_0 + \beta_1 \cdot x + e_i$ $i=1,2,\dots,n$, kde β_0 je lokujúca konštanta, y je závislá premenná, x je nezávislá premenná a e_i chápeme ako chybový člen označujúci sa aj u_i . Hladina významnosti, p -hodnota, je 0,05.

Výsledky a diskusia

Ako vidieť v grafe 1, najvyšší počet ubytovacích zariadení bol v sledovanom roku 2019 a najnižší počet v roku 2005. Najvyššia medziročná zmena v Žilinskom samosprávnom kraji predstavuje nárast počtu ubytovacích zariadení o 34% v roku 2007. Najnižší nárast počtu ubytovacích zariadení sledujeme v roku 2006 o 1%. Na konci sledovaného obdobia sa počet ubytovacích zariadení znásobil niekoľkokrát oproti prvému roku sledovaného obdobia.

Graf 1 - Vývoj počtu ubytovacích zariadení v ŽSK v období (2004 – 2019)

Zdroj: vlastné spracovanie v programe Excel

Napriek kolísaniu nárastu v počte ubytovacích zariadení bola tendencia vývoja pozitívna. Vyšší počet ubytovacích zariadení dáva predpoklad pre skvalitnenie ubytovacích služieb.

V Žilinskom samosprávnom kraji bol najvyšší počet prenocovaní (vid' tabuľka 1) v ubytovacích zariadeniach v poslednom sledovanom roku 2019. Najnižší bol v roku 2004. Najvyšší nárast medziročnej zmeny v sledovanom kraji v roku 2019 o 17% oproti roku 2018. Najnižší, jednopercenčný nárast medziročnej zmeny bol v roku 2010.

Ukazovateľ Rok	Počet prenocovaní	Počet návštevníkov	Ukazovateľ Rok	Počet prenocovaní	Počet návštevníkov
2004	1 987 306	577 808	2012	2 270 966	717 041
2005	2 095 016	625 790	2013	2 397 984	756 621
2006	2 255 610	652 770	2014	2 147 499	819 016

2007	2 358 745	689 531		2015	2 440 296	735 470
2008	2 535 960	767 274		2016	2 777 136	846 508
2009	2 106 609	643 290		2017	2 896 764	975 536
2010	2 135 892	658 148		2018	3 097 483	1 035 225,00
2011	2 227 731	577 808				

Tabuľka 1 - Vývoj vybraných ukazovateľov z ŽSK v sledovaných rokoch 2004 -2018

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov ŠÚ SR

Do Žilinského samosprávneho kraja smerovalo najviac návštevníkov v roku 2019 a najmenej v roku 2004 (viď tabuľka 1 a graf 2). Najvyšší nárast medziročnej zmeny v Žilinskom samosprávnom kraji bol o 17% v roku 2019 a najnižší nárast bol o 3% v roku 2010.

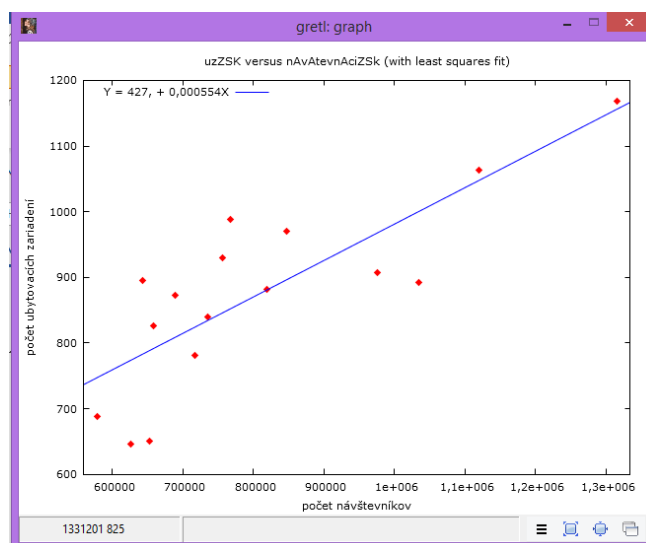
Graf 2 - Vývoj počtu návštevníkov v ubytovacích zariadeniach v ŽSK v rokoch 2004 -2018

Zdroj: vlastné spracovanie v programe Excel

V rámci stanovených hypotéz sme predpokladali súvislosť medzi vybranými premennými, ktoré sme následne testovali.

Hypotéza 1: Predpokladáme, že s rastúcim počtom návštevníkov dochádzalo v sledovanom období k rastu počtu ubytovacích zariadení v Žilinskom samosprávnom kraji.

Hypotéza 1 sleduje dva štatistické ukazovatele - počet návštevníkov a počet ubytovacích zariadení v ŽSK. Údaje boli čerpané zo Štatistického úradu SR v sledovanom období pätnásť rokov (2004 až 2019). Grafické znázornenie je v programe Gretl.

Graf 3 - Vzťah medzi návštevníkmi a ubytovacími zariadeniami v ŽSK
Zdroj: vlastné spracovanie v programe Gretl

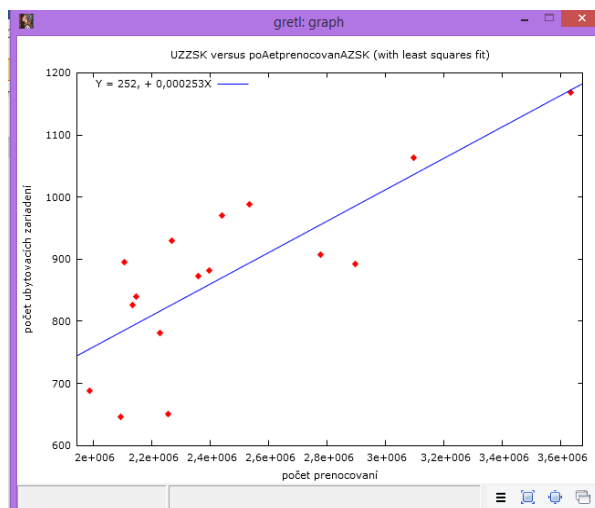
Vyrovňavajúca regresná priamka je lineárna a rastúca. To znamená, že s rastom veličín premennej x , rastú aj veličiny premennej y . Odhadnutý tvar lineárneho regresného modelu je $y = 427 + 0,000554x$. Je možné konštatovať, že nárast návštevníkov o jednu jednotku môže vyvolať nárast počtu ubytovacích zariadení o 0,000554.

Ukazovateľ	Hodnota
Pearsonov korelačný koeficient	0,80433996
P value pri Pearsonovom koeficiente	0,0002

Tabuľka 2 - Ukazovatele korelačného modelu
Zdroj: vlastné spracovanie

Vzhľadom na to, že p -value je 0, (teda platí $p \leq 0,05$) H_0 zamietame a následne prijímame hypotézu H_1 . Medzi premennými existuje štatisticky významný vzťah. Počet ubytovacích zariadení závisí od počtu návštevníkov v Žilinskom samosprávnom kraji. V sledovaní sily závislosti bol použitý Pearsonov korelačný koeficient, ktorý dosahuje hodnotu 0,80433996. P -value predstavuje 0,0002. Pearsonov korelačný koeficient je štatisticky významný. Medzi premennými je štatisticky významný vzťah. Sila Pearsonovho korelačného koeficientu je nad 0,5, čo znamená silnú silu vzťahu medzi premennými.

Hypotéza 2 : Predpokladáme, že s rastúcim počtom prenocovaní dochádzalo v sledovanom období k rastu počtu ubytovacích zariadení v Žilinskom samosprávnom kraji. Hypotéza 2 sleduje vzťah medzi dvoma ukazovateľmi - počet prenocovaní a počet ubytovacích zariadení v ŽSK za roky 2004 až 2019. Údaje sme čerpali zo Štatistického úradu SR. Sledované obdobie tvorilo pätnásť rokov (2004 až 2019).

Graf 4 - Vzťah medzi prenocovaniami a ubytovacími zariadeniami v ŽSK

Zdroj: vlastné spracovanie v programe Gretl

Vyrovňavajúca regresná priamka je lineárna a rastúca. Odhadnutý tvar lineárneho regresného modelu je $y = 252 + 0,000253x$. Nárast prenocovaní o jednu jednotku môže vyvolať nárast počtu ubytovacích zariadení o 0,000253.

Ukazovateľ	Hodnota
Pearsonov korelačný koeficient	0,80433996
P value pri Pearsonovom koeficiente	0,0002

Tabuľka 3 - Ukazovatele korelačného modelu

Zdroj: vlastné spracovanie

Vzhľadom na to, že p-value je 0 ($p \leq 0,05$), H_0 zamietame a následne prijímame hypotézu H_2 . Medzi premennými existuje štatisticky významný vzťah. Počet ubytovacích zariadení závisí od počtu prenocovaní v rámci sledovaného kraja a obdobia. V sledovaní sily závislosti bol použitý Pearsonov korelačný koeficient, ktorý dosahuje hodnotu 0,79118318. P-value predstavuje 0,0003, čo znamená, že $p \leq 0,05$, preto H_0 zamietame. Pearsonov korelačný koeficient je štatisticky významný. Medzi premennými je štatisticky významný vzťah. Sila Pearsonovho korelačného koeficientu je nad 0,5, čo znamená silnú silu daného vzťahu.

Záver

Pandemická situácia, ktorá je na Slovensku od marca 2020, výrazne zasiahla rozvoj cestového ruchu aj v prípade regiónu – Žilinského samosprávneho kraja. Žilinský samosprávny kraj bol v roku 2019, na základe údajov štatistického úradu (ŠÚ 2020), tretím najnavštevovanejšom regiónom zahraničnými návštevníkmi (16,8% - po Bratislavskom a Prešovskom), no prvým vzhľadom na návštevnosť domáceho obyvateľstva. Čo sa týka počtu prenocovaní, obsadil druhú priečku ako v prípade prenocovaní zahraničných návštevníkov (prvý bol Bratislavský kraj), tak v počte prenocovaní v rámci domáceho cestovného ruchu (prvý bol Prešovský samosprávny kraj). Atraktivnosť a obľúbenosť kraja, hlavne v domácom cestovnom ruchu, podčiarkuje aj fakt, že spolu v Prešovskom krajom dosiahli v roku 2019 v medziročnom náraste 21,8%. V prípade medziročného nárastu u zahraničných návštevníkov Žilinský kraj

obsadil štvrtú priečku. Rovnako sa umiestnil aj pri vyhodnotení medziročného nárastu v sledovanom ukazovateli počet prenocovaní.

V rámci prvého polroka 2020, t.j. roka, v ktorom je cestovný ruch veľmi tvrdo skúšaný pandémiou a s ňou spojenými rôznymi opatreniami (obmedzeniami a zákazmi), sa Žilinský samosprávny kraj v štatistike cestovného ruchu umiestnil na prvom mieste (24,7%) v rámci ukazovateľa podiel domácich návštevníkov ako aj v rámci ukazovateľa podiel prenocovaní realizovaných domácimi návštevníkmi (24,4%) a na druhom mieste (26,6%) v prípade podielu počtu zahraničných návštevníkov (po Bratislavskom kraji), no na prvom mieste (31,8%) v prípade ukazovateľa podiel počtu prenocovaní zahraničnými návštevníkmi.

Napriek vyššie, možno optimisticky znejúcemu vývoju cestovného ruchu v Žilinskom samosprávnom kraji, smutnou realitou je prepád v rámci prvého polroka 2020 o -45,1% v prípade počtu domácich a o -42,7% v prípade počtu zahraničných návštevníkov oproti rovnakému obdobiu roka 2019 (inak povedané ide o druhý najnižší prepád v rámci krajov Slovenska). V prípade počtu prenocovaní ide o pokles -40,3% prenocovaní realizovaných domácimi účastníkmi a -36,8% prenocovaní realizovaných zahraničnými účastníkmi (druhý najnižší pokles v rámci krajov Slovenska) (ŠÚ 2020a).

Tento článok odporúča na publikovanie vo vedeckom časopise Mladá veda:

Mgr. Anton Fogaš, PhD.

Použitá literatúra

1. CICNER, M., 2016. Decentralizácia a centralizácia vo verejnej správe na Slovensku. In *Európska únia a jej vplyv na organizáciu a fungovanie verejnej správy v Slovenskej republike – doterajší vývoj a aktuálny stav, perspektívy*. Zborník príspevkov z vedeckej konferencie. s.48-55. ISBN 978-80-8152-444-8.
2. ČAPLOVIČ, D. a kol., 2000. *Dejiny Slovenska*. Bratislava: Academic Press. ISBN 80-88880-39-4.
3. KAČALA, J., M. PISÁRČIKOVÁ a kol., 2003. *Krátky slovník slovenského jazyka*. Bratislava: Veda. ISBN 80-224-0750-X.
4. KOŁODZIEJSKI, M., 2020. *Spoločná nomenklatúra územných jednotiek pre štatistické účely (NUTS)* [online]. [cit. 06. január 2021]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/sk/sheet/99/spolocna-nomenklatura-uzemnych-jednotiek-pre-statisticke-ucely-nuts>
5. KOVÁČ, D., 2007. *Dejiny Slovenska*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny. ISBN 978-80-7106-899-0.
6. LAHUCKÝ, 2018. *10 unique off the beaten track places in Slovakia* [online]. [cit. 06. január 2021]. Dostupné z: <https://triplovers.blog/2018/07/18/10-unique-off-the-beaten-track-places-in-slovakia/>
7. MACHYNIÁK, J., 2018. Politické aspekty inštitucionalizácie regionálnej samosprávy. In: *Regionálna samospráva na Slovensku optikou verejnej politiky*. G. Kopúnek (ed.), Bratislava: IRIS. ISBN 978-80-8200-022-4.
8. MIKUŠ, D., 2018. Formovanie a premeny regionálnych celkov na území Slovenska. In: *Regionálna samospráva na Slovensku optikou verejnej politiky*. G. Kopúnek (ed.), Bratislava: IRIS. ISBN 978-80-8200-022-4.
9. MV SR, 2007. *Stručný prehľad vývoja územného a správneho členenia Slovenska*. [online]. [cit. 06. január 2021]. Dostupné z: <https://www.minv.sk/?strucny-prehľad-vývoja-územneho-a-správneho-clenenia-slovenska>
10. SLOBODA, 2014. *Slovensko kraje alebo župy?* [online]. [cit. 17. februára 2021]. Dostupné z: <https://www.slideshare.net/INSTITUTEsk/slovensko-kraje-alebo-upy>

11. SLOVAKREGION, 2016. *Región Horné Považie*. [online]. [cit. 17. februára 2021]. Dostupné z: <https://slovakregion.sk/region-horne-povazie>
12. SLOVAKREGION, 2016a. *Región Liptov*. [online]. [cit. 17. februára 2021]. Dostupné z: <https://slovakregion.sk/region-liptov>
13. SLOVAKREGION, 2016b. *Región Orava*. [online]. [cit. 17. februára 2021]. Dostupné z: <https://slovakregion.sk/region-orava>
14. SLOVAKREGION, 2016c. *Región Turiec*. [online]. [cit. 17. februára 2021]. Dostupné z: <https://slovakregion.sk/region-turiec>
15. SZABO, 2020. *88 Best places to visit in Slovakia! Travel ideas with pictures and maps* [online]. [cit. 10. februára 2021]. Dostupné z: <https://govisity.com/best-places-to-visit-in-slovakia-travel/>
16. ŠÚ SR. 2020. *Návštevníci 2019*. [online]. [cit. 17. februára 2021]. Dostupné z: <https://www.mindop.sk/ministerstvo-1/cestovny-ruch-7>
17. ŠÚ SR, 2020a. *Návštevníci I. polrok 2020*. [online]. [cit. 17. februára 2021]. Dostupné z: <https://www.mindop.sk/ministerstvo-1/cestovny-ruch-7>
18. ÚSTAVNÝ ZÁKON č. 100/1960 Zb. Ústava Československej socialistickej republiky
19. ZÁKON č. 36/1960 o územnom členení štátu
20. ZÁKON č. 280/1948 Zb. o krajskom zriadení
21. ŽSK, 2016. *Horné Považie*. [online]. [cit. 15. februára 2021]. Dostupné z: <http://www.zilinskazupa.sk/nas-kraj/regiony/horne-povazie/>
22. ŽSK, 2016a. *Kysuce*. [online]. [cit. 15. februára 2021]. Dostupné z: <http://www.zilinskazupa.sk/nas-kraj/regiony/kysuce/>
23. ŽSK, 2016b. *Liptov*. [online]. [cit. 11. februára 2021]. Dostupné z: <http://www.zilinskazupa.sk/nas-kraj/regiony/liptov/>
24. ŽSK, 2016c. *Orava*. [online]. [cit. 11. februára 2021]. Dostupné z: <http://www.zilinskazupa.sk/nas-kraj/regiony/orava/>
25. ŽSK, 2016d. *Turiec*. [online]. [cit. 11. februára 2021]. Dostupné z: <http://www.zilinskazupa.sk/nas-kraj/regiony/turiec/>
26. ŽSK, 2016e. *Organizácie cestovného ruchu*. [online]. [cit. 2020-03-21]. Dostupné z: <http://www.zilinskazupa.sk/nas-kraj/krasy-zaujímavosti-kraja/organizacie-cestovneho-ruchu/>
27. ŽSK, 2018. *Náš kraj*. [online]. [cit. 11. februára 2021]. Dostupné z: <http://www.zilinskazupa.sk/nas-kraj/zakladne-informacie/>